

SZAKMAI HÍREK

A Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület története 2020-2025

History of the Association for the Renewal of the Hungarian Public Health

Szerző: [Vitrai József](#)

Kulcsszavak: népegészségügy; Egészségfejlesztő Egyetem; élelmiszer-marketing; egyesület; N3.0

Keywords: public health; Health Promoting Universities; food marketing; association; PH3.0

ELŐZMÉNYEK

Az egyesület megalapításához vezető eseménysort 2019 kora őszén az Egészségügyi Világszervezet (WHO) Európai Irodájának támogatási felajánlása indította. Akkoriban a minisztérium Népegészségügyi főosztályát vezető Vitrai József – hivatkozva a WHO Health 2020 Európai Egészségpolitikai Keretterv dokumentumra – felvetette, hogy a támogatást egy, a gyermekek egészségének javítását célul kitűző Partneri Együttműködés (PE; angolul *Coalition of Partners*) létrehozására és

működtetésére lehessen felhasználni. A WHO és a minisztérium közösen 2019 szeptemberének végén megrendezett workshopján a résztvevők megalakították a gyermekek egészségét fejlesztő PE-t.

November közepén a workshop résztvevői közül 9 szakértő – a minisztérium meghívására – megalakította az országos PE Irányító Testületét (IT),¹ mely egy kísérleti projekt tervét nyújtotta be támogatásra a minisztériumnak. A minisztérium a projekt megvalósításával a Nemzeti Egészségmegőrző Központ Nonprofit Kft.-t bízta meg.

2. ábra: Horváth Ildikó egészségügyi államtitkár beszél a workshopon 2019.09.28-án

1. ábra: Az IT egyik megbeszélése 2020.01.24.

¹ IT tagok: Girán János (Pécsi Tudományegyetem), Kollányi Zsófia (ELTE), Nemesrévi Marcell (NEK Kft.), Pipicz Márton (Mórahalmi EFI), Sándor János (Debreceni Egyetem), Somhegyi Annamária (TIE szakmai képviselője), Terebessy András (Semmelweis Egyetem), Tóth Gergely (Károli Egyetem), Várfalvi Marianna (KINCS), az IT munkáját Várfalvi Melinda a WHO által felkért folyamatmenedzser és Vitrai József tanácsadóként segíti.

2020 tavaszára az IT kidolgozta a projekt koncepcióját, és megkezdte a megvalósítás előkészítését. A koronavírus-járvány azonban ellehetetlenítette a kidolgozott koncepció gyakorlatba való átültetését. A járványügyi veszélyhelyzet kihirdetését követően az IT úgy döntött, hogy a magyarországi PE-k későbbi létrehozásához elkészít egy szakmai útmutatót. A gyakorlati munka 2021 első felében megvalósult öt járási egészségfejlesztési iroda (EFI) bevonásával ([rövid videó összefoglaló](#)). A projekt előkészítése során keletkezett tudás és tapasztalat hasznosítása volt a cél 2020 őszén az Egyesület megalapításakor.

MEGALAPÍTÁS

Az alapítók többsége az IT tagjai voltak, és hozzájuk csatlakozott néhány további neves népegészségügyi szakember. Az alapító 11 szakember a következő volt: Bíró Éva, Csizmadia Péter, Girán János, Kaposvári Csilla, Kiss István Zoltán, Kollányi Zsófia, Kőrösiné Horváth Edina, Pipicz Márton, Sándor János, Vitrai József, Várfalvi Marianna. Az alapító okirat így kezdődik: „Meggyőződésünk, hogy a teljes és boldog élet elsődleges feltétele az egészség, amelynek eléréséhez korszerű és hatékony népegészségügy nélkülözhetetlen. A jelentős hazai egészségvesztések, annak társadalmi-területi egyenlőtlenségei arra hívják fel a figyelmet, hogy a népegészségügyi problémák kezeléséhez mindeztidáig alkalmazott megoldási módok nem működtek eredményesen és hatékonyan Magyarországon. Ezért egyesületünk célja a hazai népegészségügy elméletének és gyakorlatának új megközelítéssel történő fejlesztése.”

SZEMLELETTERJESZTÉS

Az Egyesület bemutatkozásképpen, mintegy küldetési nyilatkozatként jelentette meg 2021 elején a [„Milyen legyen a népegészségügy legújabb iránya? Vitaindító az új népegészségügyi szemlélet sajátosságairól”](#) című vitairatot. Vitát azóta sem sikerült indítani. 2023 végén ismét kísérletet tett az Egyesület, amikor véleményezésre közzé tette az [„ALAPVETÉSEK AZ EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT JAVÍTÁSÁHOZ. Fehér könyv a magyar népegészségügy 21. századi megújításáról”](#) címet viselő szakmai koncepciót. Ezúttal sem sikerült szakmai diskurzust indítani, úgy látszik, hogy a népegészségügyi szakma nem hajlandó egyeztetni arról, hogyan kellene a hazai népegészségügyet továbbfejleszteni.

2021 márciusában az Egyesület megküldte az „Egészséges Magyarország 2021–2027” – Egészségügyi Ágazati Stratégiáról az N3.0 szemlélet alapján kialakított [állásfoglalását](#) az egészségügyi államtitkárnak, illetve számos, a lakosság egészségében kulcsszerepet játszó kormányzati szervezetnek. A következő évben levélkampányt indított a [„Mit jelent a Népegészségügy 3.0”](#) röpiratot kiküldve a népegészségügyben érintett állami, szakmai szervezeteknek, illetve a sajtó számára háttérbeszélgetést szervezett ebben a témában.

Az N3.0 koncepció megismertetése céljából a közleményen túl, online beszélgetéssorozatot szerveztek az Egyesület tagjai népegészségügyi szakértők számára [„Café N3.0”](#) címmel 2021 áprilisában. Az Egyesület tagjai több szakmai fórumon tettek kísérletet az N3.0 szemlélet megismertetésére. 2021 novemberében Kollányi Zsófia [„A részvételi módszer szerepe az egészségfejlesztésben”](#) és

Vitrai József „[N3.0 Az egészségfejlesztés jövője](#)” címmel adott elő Szegeden az MTA Tudomány Ünnepe alkalmából. 2024-ben ugyanott, ugyanolyan alkalomból, az Egyesület és a Szegedi Tudományegyetem közös szervezésében tartott konferencián „[Konceptió a 21. századi magyar népegészségügy megújítására: Lalonde megközelítésének újragondolása](#)” címmel Vitrai József tartott előadást.

FOLYÓIRATKIADÁS

Az alapítók közül néhányan az [Egészségfejlesztés folyóirat](#) szerkesztőségi tagjai is voltak egyben. A lapot akkoriban a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) adta ki, és vezetői részéről előfordultak kísérletek, hogy a folyóirat tartalmát befolyásolják. A szakmai hitelesség védelmében az Egyesület kezdeményezte, hogy átveszi a folyóirat kiadásának jogát és feladatát. Az NNK ragaszkodott a laphoz, és elismerve a szerkesztőség igényét, 2021 szeptemberében az országos tisztifőorvos írásban biztosította a szerkesztőségi munka függetlenségét. A járvány időszaka alatt azonban két közlemény megjelenését is megtiltotta az NNK, ezért a szerkesztőség tagjai 2022 őszén elhatározták, hogy [Multidiszciplináris Egészség és Jólét](#) címmel új lapot alapítanak. Az Egyesület felvállalta a folyóirat kiadásának feladatát a szerkesztőség függetlenségének biztosításával. Ennek egyik biztosítéka lett a szerkesztők tagként való belépése az Egyesületbe. A lap 2025-ben már a 3. évfolyamában jár, és a havi 5000+ olvasottsága meghaladta a „hátrahagyott” lap 2022-es 4000+ értékét.

EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A megalakulást követően az Egyesület együttműködéseket próbált kialakítani különböző népegészségügyben érintett

szervezetekkel. Bár a Népegészségügyi Képző- és Kutatóhelyek Országos Egyesületével (NKE) ígéretesen indult az együttműködési megállapodás előkészítése, annak aláírását az NKE vezetősége végül elutasította. Az Egyesület együttműködést kezdeményezett többek között még az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézettel, az Országos Kórházi Főigazgatósággal, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal, az Oktatási Hivatallal, de néhány egyeztetési forduló után az együttműködések formalizálása sikertelenül zárult.

KRÍZIS

2022 végén szakmai körökben ismertté vált, hogy az NKE a minisztériumtól megbízást kapott egy népegészségügyi program elkészítésére. Az Egyesület elnöke, Vitrai József levélben megkereste a programírást felelős NKE vezetőket, és felajánlotta az Egyesület közreműködését: „Az együttműködés lehetőséget nyújtana arra, hogy az Egyesületünk által képviselt, döntően a rendszerszemléleten és a részvételiségen alapuló, N3.0-val jelzett szemlélet is megjelenjen a készülő programban.” Az együttműködés felajánlására elutasítás érkezett azzal az indoklással, hogy az NKE kapta meg a felkérést, az NKE teljesíti azt. Az elutasításról Vitrai József egy Facebook bejegyzésben adott tájékoztatást, amiben – többek között – ezt írta: „Az elutasítást egyrészt értelmezhetjük úgy is, hogy a jelenlegi népegészségügyi szakma »hivatalos« vezetői nem kívánják meghallgatni az »új időknek új dalait«, azaz folytatódik a hagyományosnak nevezhető, és eddig is kevés sikert felmutató népegészségügyi tevékenység Magyarországon. Az elutasítás ugyanakkor úgy is értelmezhető, hogy a helyett, hogy a részvételiség elvét követve minden szakmai erőforrást összevonnának, ismét a különböző intézményi és egyéni érdekek

érvényesülésének útját választották az együttműködés, az összefogás helyett.”

Erre a posztra reagálva az NKE elnöke levelet küldött az Egyesület néhány tagja számára, hogy nyilatkozzanak, mennyiben értenek egyet a Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület Facebook oldalán megjelent állásfoglalással. A megszólított egyesületi tagok egyrészt kifogásolták, hogy az Egyesület elnöke nem egyeztetett a tagokkal a bejegyzés szövegét, amit Vitrai József elismert hibának, és kezdeményezte, hogy az Egyesület közgyűlése határozatban szabályozza a további egyesületi bejegyzések kihelyezését. Az érintett tagok másrészt kijelentették, hogy „a nyilatkozat sem tartalmában, sem formájában nem vállalható.” A kifogásolt Facebook poszt miatt az alapító tagok egy része távozott az Egyesületből.

Az alapítók közül 2025-ben már csak hárman egyesületi tagok, azonban a taglétszám a kezdeti 11-ről 16-ra emelkedett 2025 végére. Az alacsony taglétszám ellenére az Egyesület tevékenysége iránt jelentős az érdeklődés, ahogy ezt a Facebook oldalának látogatottsága és követőinek száma jelzi.

KEZDEMÉNYEZÉSEK

2023 tavaszán az Egyesület egy multidiszciplináris munkacsoportot hozott létre, hogy a hazai népegészségügy megújításához koncepciót készítsen. Ennek megalapozásához az ország szakembereihez fordultak, hogy a népegészségügy területére vonatkozó tapasztalataik, tudásuk alapján osszák meg véleményüket. A beérkezett válaszok figyelembevételével a munkacsoport véglegesítette a koncepció téma-vázlatát, majd nyáron elkezdődött a szakmai koncepció első változatának összeállítása. 2023 őszén véleményezésre az első változatot elérhetővé tették az

érintettek képviselői számára. A beérkező vélemények, javaslatok alapján novemberben elkészült az [„ALAPVETÉSEK AZ EGÉJSZÉG ÉS JÓLLÉT JAVÍTÁSÁHOZ. Fehér könyv a magyar népegészségügy 21. századi megújításáról”](#) címet viselő szakmai koncepció.

A 2023. júniusában megrendezett 1. Szakmai Fórumon egyetértés alakult ki abban, hogy a Szakmai Fórum célja az Egészséget és Jólétet előmozdító Egyetemen Hálózata, röviden az [EGÉJSZÓL](#) létrejöttének, működésének kezdeményezése és támogatására. Az egészségfejlesztő egyetemen az egészséget a mindennapi működésbe, az üzleti gyakorlatba és a tudományos munkájukba építik be. Azáltal fokozzák intézményeik sikerét, hogy javítják az egyetemeken élők, tanulók, dolgozók egészségét és erősítik közösségeik ökológiai, társadalmi és gazdasági fenntarthatóságát. A Szakmai Fórum tagjaiból az Egyesület több egyetemet képviselő, 13 tagú Felmérési Munkacsoportot alapított, amely első feladatáként szisztematikus áttekintést készített az egyetemi egészség és jólét vizsgálatával kapcsolatos szakirodalomról. Az áttekintés eredményét bemutató [közlemény](#) 2025 novemberében jelent meg. A kézirat benyújtását követően megkezdtek a hazai felmérés kérdőívének kidolgozását. Szeptemberben elindultak az első próbakérdések, hogy 2026 tavaszán megvalósítható legyen az első országos felmérés.

Az Egyesület 2025 tavaszán indított [kezdeményezést](#) a gyermekeket célzó étel-miszer-marketing korlátozására. A cél olyan szakmai javaslatok kidolgozása, amelyek előmozdítják a magyar gyermekek egészséges táplálkozását, ezáltal hozzájárulva a gyermek- és felnőttkori krónikus betegségek – különösen az elhízás – visszaszorításához. A kezdeményezéshez több szakma képviselői csatlakoztak, és 2025 októberére elkészítették

a szakmai [javaslatot](#), amelyet széleskörű véleményezésre bocsátották. A korlátozás alá eső élelmiszerek javasolt listájának összeállításához az Egyesület szakértői egyeztetést hív össze még az év végéig.

HOGYAN CSATLAKOZHAT EGYESÜLETÜNKHÖZ?

Örömmel fogadjuk a népegészségügy megújításában részt venni kívánó szakemberek, szervezetek csatlakozását az Egyesülethez. A belépéssel kapcsolatos információk elérhetők [honlapunkon](#). Aktuális híreinkért, eredményeinkért kövesse [facebook oldalunkat](#) és ossza meg azt munkatársaival!

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Vitrai József
Széchenyi István Egyetem Egészség- és Sporttudományi Kar, Pszichológia és Egészségügyi Menedzsment
Tanszék, Győr
vitrai.jozsef@gmail.com

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 11. 15.
Elfogadva: 2025. 11. 17.
Megjelentetve: 2025. 12. 05.

Copyright © 2025 Vitrai József. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenstszerződés alapján.